

คหกรรมศาสตร์ ร่วมใจอนุรักษ์ผ้าไทย เทิดไท้องค์ราชินี

โดย อาจารย์กฤตพร ชูแสง
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงรับสนองพระราชดำริจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้พสกนิกร ได้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัว ตลอดจนเป็นการ อนุรักษ์และฟื้นฟูงานด้านหัตถกรรม อันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา นานในสังคมไทย จึงทรงให้ความสนพระทัยในเรื่องผ้าไทย และการทอผ้า พื้นเมืองทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้ายทั่วทุกภาคของไทย โดยทรงเล็งเห็นว่าในท้อง ถิ่นต่างๆ มีการทอผ้าพื้นบ้านซึ่งเป็นสิ่งมีค่ามาก และเป็นสิ่งที่แทรกอยู่ในวิถี ชีวิตของผู้คนซึ่งนับวันสิ่งเหล่านี้จะสูญหายไปเรื่อยๆ จึงเกิดความสนพระทัย ในเรื่องการอนุรักษ์ผ้าไทย เพราะส่งผลให้เกิดประโยชน์ถึงสองประการ คือ ประการแรก ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนางานทอผ้า พื้นบ้าน และประการที่สองเป็นการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านอันเป็นสมบัติล้ำค่า ของชาติให้คงอยู่สืบไป

The Faculty of Home economic technology deeply proud to preserve Thai domestic textile to great honor our beloved Queen, Sirikit

By : Ms. Krittaporn Chooseng

Faculty of Home Economics Technology

Translated by : Asst.Prof. Dr.Chayanon Kunthonbut
Faculty of liberal Arts

The Queen Sirikit took the initiative of His Majesty the King in order to promote and encourage her people to increase and enhance their career and earning family including conservation and restoration of Thai handicraft for all ofThais. Those were Thai local cultural heritages for a long time in Thailand. She pays attention in Thai cloth both native and weaving silk and cotton all regions of Thailand. The traditional weaving which is very valuable and the way of Thai living in the daily lives will be lost in the near future so she was interested in the conservation of Thai cloth. The results for two reasons: First, let people have more income from the local development fabric. And secondly, to preserve Thai folk art treasures of the nation to remain forever.

"Thai silk" refers to a hand-woven fabrics are produced in Thailand. Material woven from silk, cotton and synthetic fibers which are unique in the process of

“ผ้าไทย” หมายถึง ผ้าทอมือที่มีการผลิตในประเทศไทย ทอจากวัสดุประเภทเส้นใยไหม เส้นใยฝ้าย และเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะทั้งกรรมวิธีการทอและวัสดุที่ใช้ในการทอแต่ละท้องถิ่น สีลัน และลวดลายของผ้าทอเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของผู้ทอนำมาถ่ายทอดลงบนผืนผ้า (สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, ๒๕๔๓) ผลของการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นทำให้ผ้าไทยมีรูปแบบ สีลัน และลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จึงนับว่า “ผ้าไทย” เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในอดีตจวบถึงปัจจุบัน (วิบูลย์, ๒๕๓๑) การทอผ้าในทุกรัฐภาคมีลักษณะต่างกันด้านกรรมวิธีการทอและวัสดุที่ใช้ (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเทพสตรีลพบุรี, ๒๕๔๑) ซึ่ง **ภาคกลาง** นิยมทอผ้ามัดหมี่ ผ้าจก และผ้าขาวม้า วัสดุส่วนใหญ่ใช้เส้นใยไหม เส้นใยฝ้าย และเส้นใยประดิษฐ์ **ภาคใต้** นิยมทอผ้ายกทั้งแบบลายดอกเล็กๆ ทัวทั้งผืน หรือยกลายเฉพาะส่วนเชิงเท่านั้น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าเกาะยอ และผ้าพุมเรียง วัสดุส่วนใหญ่ใช้เส้นใยไหมและเส้นใยประดิษฐ์ **ภาคเหนือ** นิยมทอผ้ายกดอก ผ้าจก ผ้าลายน้ำไหล ผ้าพื้น วัสดุส่วนใหญ่ใช้เส้นใยไหมและเส้นใยฝ้าย นอกจากนี้ยังรวมถึงผ้าทอของชาวเขาที่มีการใช้วัสดุและลวดลายเฉพาะตัว **ภาคอีสาน** นิยมทอผ้ามัดหมี่ วัสดุส่วนใหญ่ใช้เส้นใยไหม

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้เล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ผ้าไทย ซึ่งเป็นศิลปะที่มีประวัติยาวนานและเป็นภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า และเพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงสนับสนุนและส่งเสริมการนำผ้าไทยมาใช้ในการกิจหลักของคณะฯ ในด้านต่างๆ ดังนี้

● ด้านการเรียนการสอน

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ ได้จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี และปริญญาโทซึ่งมีนโยบายในการสนับสนุน ส่งเสริม และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจน โดยสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและ

weaving and textile materials used in different local areas. For the color and texture of the fabric depended on the creativity. (Office for National Identity, 2543)

The inheritance from generation to the fabric of Thai styles, colors and patterns are unique to themselves, so that “the fabric of Thai” is the heritage of arts, culture and values and reflect the lives of people in the past and present (Wiboon, 2531) to weave in all the different regions of the weaving process and materials used was different (Center for Cultural Rajabhat Thewsatri Institute, 2541), the central, the weaving process was Madmi, Jok and Phakaoma cloth, material used silk, cotton and synthetic fibers.

The south, the weaving process was Phayok cloth, like Nakhorn Sithamarat, koyor and Phumreang style, the most material used silk, cotton and synthetic fibers.

The north, the weaving process was Phayokdok, Phajok, Phalainamlai style, the most material used silk, cotton and synthetic fibers. It also includes a woven fabric of the material and pattern of hill tribe people.

The north-east, madmi is the most popular weaving cloth and most materials woven are from silk.

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon recognizes the importance of preservation of Thai silk which has a long history and a valuable local wisdom and to serve MH Queen s’ idea by encourage and promote Thai fabric in the following ways.

เครื่องแต่งกาย ได้บรรจุรายวิชาการออกแบบและวิเคราะห์ผ้าทอ ไว้ในหลักสูตร เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของผ้าไทยในภาคต่างๆ ลวดลายผ้าไทย กระบวนการทอผ้าตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์การทอผ้า การเตรียมเส้นด้ายเพื่อการทอ วิธีการทอ ตลอดจนจนถึงการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของผ้าทอ นอกจากนี้ยังมีการสอนด้านการออกแบบแฟชั่นเพื่อตอบสนองกระแสความนิยมผ้าไทยและการใช้ผ้าไทยมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าร่วมสมัยของผู้คนในสังคม

ในส่วนของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ มีการส่งเสริมการใช้ผ้าไทยผ่านทาง การจัดแต่งโต๊ะอาหารด้วยผ้าไทย และการตัดเย็บเครื่องแต่งกายด้วยผ้าไทยสำหรับนักศึกษาที่ทำการสาธิตอาหารทั้งในและนอกสถานที่ และรวมถึงการไปสาธิต ยังต่างประเทศด้วย

สำหรับสาขาวิชาบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ สนับสนุนการใช้ผ้าไทย โดยการตัดเย็บเครื่องแต่งกายด้วยผ้าไทยสำหรับให้นักศึกษาสาธิตงานประดิษฐ์ตามงานต่างๆ รวมถึงการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าไทยเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผ้าไทยดังกล่าว เช่น การทำบายศรี มาลัย จากผ้าไทย

• ด้านการวิจัย

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ โดยสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกายได้รับงบประมาณปี พ.ศ.๒๕๔๘ จัดทำโครงการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องประกอบการแต่งกายจากผ้าทอพื้นเมืองตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ซึ่งผ้าทอพื้นเมืองตำบลลานข่อยเป็นผลผลิตของกลุ่มทอผ้าที่จัดขึ้นในโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยช่วยให้ชาวบ้านที่ว่างจากการกรีดยางได้ทอผ้า เพื่อเป็นอาชีพรองและสร้างรายได้เสริม งานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบผ้าทอพื้นเมืองตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องประกอบการแต่งกาย ผลการวิจัยพบว่า ลวดลาย

• Learning and teaching.

Faculty of Home Economics provided the education level of Bachelor's and Master's degree, which has a policy to promote and preserve Thai culture clearly. The department of fashion design and clothes contain the design and analysis of woven fabric course to make students aware of the history of Thai silk, Thai silk in various patterns from the textile weaving equipment. Preparation for textile weaving methods as well as the analysis of fabric defects. There is also a teaching fashion design to meet the growing popularity of Thai silk and sewing clothes for people in contemporary society.

The Department of Food and Nutrition was promoted through the use of Thai silk fabrics on Thai table decoration and sewing costumes and clothes for students who demonstrate Thai food in and out of place includes a demonstration in abroad.

Department of Education for Home Economics supported the use of Thai silk fabrics, sewing costumes for Thai students to demonstrate their handicrafts. The production of Thai silk to add more value of Thai fabric such as Baisi ceremony, Thai garlands, etc...

• Research

Faculty of Home Economics, department of fashion design and clothes got the government budget in 2548, the project design and garment accessories and apparel from woven indigenous Lai Khoi district, Phapayom, Phatthalung. The production of cloth held in the royal initiative of Her Majesty the Queen. This